

Sırların Faş Olduğu Cami

Sebebi güzel, Yapısı güzel, Yazısı güzel, Açılışı daha güzel bir mâbed;

Bursa Ulu Cami

Kitap | Yrd. Doç. Dr. Cemil GÜLSEREN

Herşeyi güzel olan bu Caminin duvar yazılarının işlendiği dahası bir sergiyi andıran Caminin içinin kitaba aktarılmış nefis bir albümü, titiz bir çalışma, ayrıntılı teknik bilgi, doyurucu açıklama. İşte Zafer İhtiyar'ın hazırladığı Bir Hüsn-i Hat Sergisi Bursa Ulu Cami kitabı, Kaynak Kitaplığı tarafından 2005'de yayınlanmış, Editörlüğünü Şeref Yılmaz'ın yaptığı eser 160 sayfa kuşe kağıt renkli baskı nefis bir cilt.

Hem hatlar sergilenmiş sayfalar da hem de tarihî Caminin geniş bir tarihçesi ve mimarî özellikleri sunulmuş. Bununla da kalınmamış tabii Ulu Caminin çevresinde önem arzeden kütüphanelerden de söz edilmiş.

Hat sanatının özellikleri, yazı

çeşitleri de genişçe ele alınmış.

Zafer İhtiyar'ın Girişte yazdığından anlaşılır o ki; 'Bursa'da Ulu Cami' adlı Kazım Baykal'ın eseri konu ile ilgili tek eserd, fakat cami duvarlarındaki yazıların manaları verilmemişti. Bunların verilmeyişini yazar bir eksiklik olarak görüp bu eksikliği doldurmak üzere bu eseri hazırladığını belirtmektedir.

Eserin üslubu da zaten bir rehberin tanıtımı, anlatımı tarzındadır. Yazarın yerinde bir tespiti; diğer tarihi eserlerimizde olduğu gibi Bursa Ulu Cami ziyaretçilerinin yerlileri duvarlardaki yazıların sadece seyretmişlerdir. Yabancılar ise daha fazla bilgi almanın fırsatını bulurlar.

Cami içindeki Şadırvan'ın öyküsü

size tanıdık gelebilir. Caminin yeri Yıldırım Beyazıd'ın damadı Seyyid Emir Sultan Hazretlerine bizzat Peygamber Efendimiz tarafından parmağıyla işaret edilir.

Ancak orada bir de yaşlı bir kadının evi vardır ve rızası yoktur. Daha sonra alınan bu yerin üzerinde namaz kılınmaz düşüncesiyle şadırvan yapılmış.

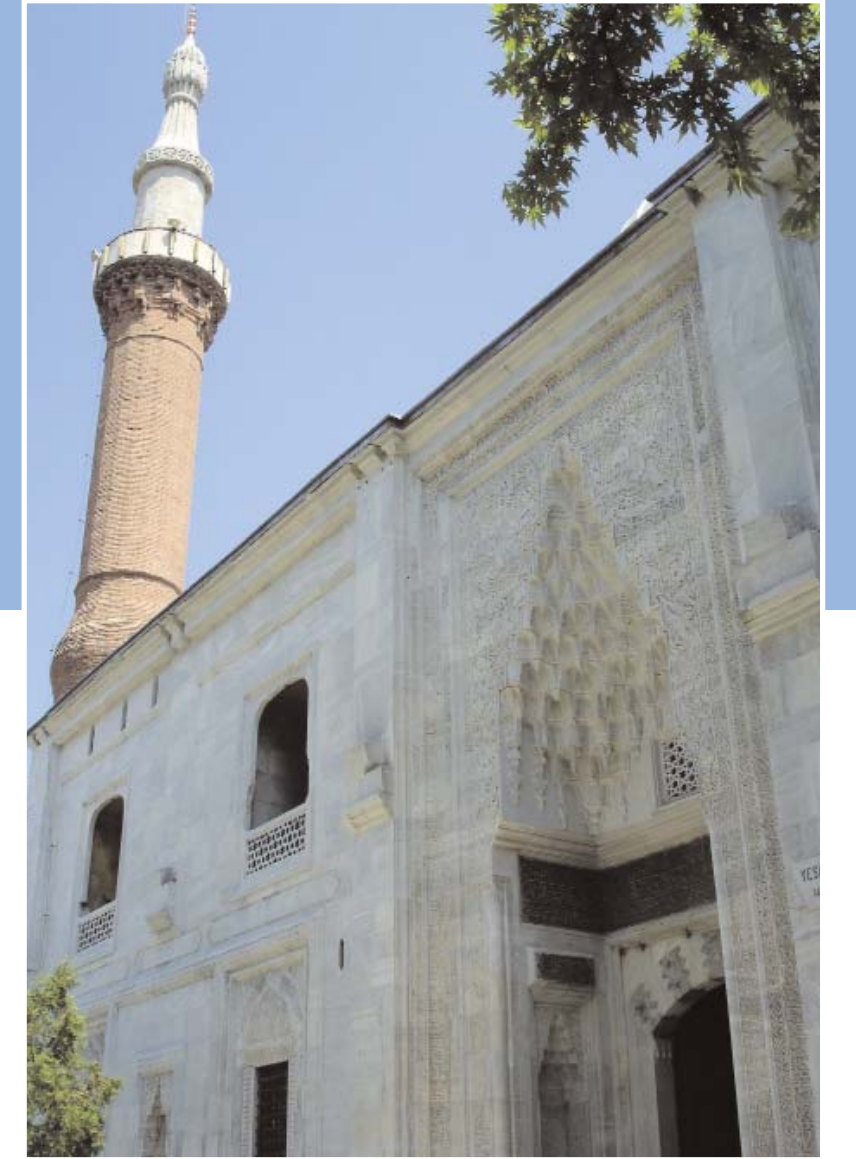
Camiyi Niğbolu Zaferinin ardından ahd ettiği üzere eğer zafer kazanırsam 20 cami yaptıracağım diyen Padişah Yıldırım Beyazıd yaptırmıştır.

Ancak damadı Emir Sultan hazretleri de 20 ayrı cami yerine 20 kubbeli büyük bir Cuma camisi yapılımasını istemiş. İşte o cami bu

camidir.

600 yıldır okunan Mevlid'in yazarı merhum Süleyman Çelebi de bu camide imamlık eden zatlardan biridir. Mevlid de bu camide doğmuştur. Onun doğuşuna sebep olan hadiseyi burada okuyabilirsiniz.

Yazılar, tablolar şeklinde renkli olarak basılmış, numaralanmış ve her yazının manası izahı yapılmış, kim tarafından yazıldığı belirtilmiştir. Ayet, hadis, kelam-ı kibar türünden sözler dışında bazen de Kur'an'da da geçen bazı olaylar konuşmalar anlatılmış. Misal olarak 56. sayfada Hz. İbrahim (a.s.) Allah'ın sevgisini kazanmış ve "Allah İbrahim'i dost edinmişti" (Nisa Suresi 125. ayet) ayetinde ifade edildiği gibi "Halilim dostum" hitabına mazhar olmuş, malı mülkü çok olan fakat cömertliği ile bilinen büyük peygamberlerden biridir. Melekler kendi aralarında hayret makamında konuşuyorlar: "Neden Allah ü Teala Hz. İbrahim'e (a.s.) Halilim, dostum diye hitap ediyor?" Sonrasını ve ötesini tablo-

ların yanında okuyabilirsiniz.

Kültürümüzde yazıya, yazılı herhangi bir şeye hürmet etmek, üstüne basmamak, oturmamak, ayakaltına almamak dini hassasiyetin bir gereğidir. Bizim ecdadımız da buna azami dikkat etmiş önem vermiştir. Biz adeta yazıyı resmetmişiz.

"Kur'an Mekke'de nazil oldu, Mısır'da okundu, İstanbul'da yazıldı" ifadesi boşuna söylenmemiştir. Hattatlarımız abdestsiz kalem tutmazlarmış. Bu Ulu Cami ki iççisi abdestsiz iken taşı yerine koymamış. Ustabaşı "hayrola elinde taşı gezdirip duruyorsun" dediği zaman "efendim abdestsizim" deyince

padişaha durum anlatılır ve derhal caminin yanına bir de hamam yaptırılır. İşte hassasiyet bu.

Kitap yazı çeşitleri hakkında da bilgi verirken camiden örnekler de gösterilmiş.

Küfi yazı (ki Ulu Camide bu yazı çok kullanılmış) sülüs yazı (en çok da bu yazı çeşidi kullanılmış) Nesih yazı (kolay okunabilirliği sebebiyle genellikle Kur'anı Kerim'den ayetler bu yazıyla yazılmış) muhakkak yazı, Reyhani yazı, Ta'lik yazı (örneği çok yazılardır), Divanî yazı (Osmanlılar devlet yazışmalarındaki sahtekârlığı önlemek için zor okunur ve kelime arasına ilave yapılamayacak şekilde

girift yazıları "divane" ve "celi divane" diye iki çeşidi bulunan bu yazıyı bulup geliştirmişlerdir.) kullanılmıştır.

Hız. İbrahim ve melekler arasında geçen olayı resmeden büyük bir Levha da mevcuttur.

Tuğra; Osmanlı padişahlarının simgesi ve bir tür imzasıdır. Kelime itibarıyla Oğuz Türkçesinde "Hakan'ın imzası buyruğu" anlamındaki "Tuğrag" kelimesinden gelir. Türklerin geliştirdiği bir yazı biçimidir.

Bu yazı çeşitlerini örnekleriyle Ulu Cami'de görebilirsiniz. Kitap da ise anlamlarını da okuyabilirsiniz.

Güzel müstesna bir hizmet olmuş 160 sayfa, büyük boy. Cami içinden ve dışından diğer fotoğraflarla zengin bir albüm olmuş.

Kaynak kitaplığı hakikaten bir kaynak kazandırmış ilgilenenlere ve geleceğe. Müteşekkiriz.

Güzelin güzeli sözlerden bir kaçını fikriniz olsun diye sıralıyorum;

Allahü müfettihül - ebvab "Allah kapıları açandır." Altına da bununla alakalı bir dua küfi yazı ile "İftah lenaebu'b'el hayrat "Bizim için bütün hayır kapılarını aç"

"Men Sabera Zafera" "Sabreden zafere erer" Hadis-i Şerif

Veşavirhum fil'emr ("İşleri onlarla müşavere et") (ali - İmran suresi, 159. ayet) (Kitabın 53. sayfasında resim 19)

Sayfa 80, 81'de ise mescitteki mümin ile münafığın durumu şöyle sunulmuş. "El-mü'minü fil mescit ke's semeki fil - ma "Mescitteki mümin, sudaki balık gibidir." Bu yazı hizasında aynı hadisin devamı yazılmış. "Ve'l münafiku fil mescit ka't tayri fil kafes." "Mescitteki münafık ise kafesteki kuş gibidir." Sudan çıkan balık olmayı kim diler ki.

"Ya Deyyan mine'l kabuli ve'l İhsan" "Ey kullarının hiçbir amelinin zayi etmeden karşılığını veren, din gününü mutlak sahibi olan Allah'ım, bizim amellerimizi ihsanla kabul eyle."

Vav'lardan çekinin

Caminin batı cephesinde günümüzde hanımların namaz kıldığı yerin batı duvarında çok değişik bir şekilde işlenmiş büyük celi sülüt dört tane VAV harfi dikkat çekmektedir.

İttaku'l - vâvat. Bu önemli bir

nasihattir. Allah Resülü (s.a.s) bizleri sorumluluğu olan şeylerden sakınma noktasında uyarıyor ve "Vav'lardan sakının, çekinin" diyor. Mesela Vali olmak, veli olmak, varis olmak, vekil olmak, vezir olmak, vakıf malını değerlendirmek, vallahu yemininde bulunmak vazifeleri yerine getirirken hassas olmamız ölçülü davranmamızı tavsiye ediyor, Efendimiz (s.a.s). İnşallah yerinde de görürsünüz.